Hoà thượng Tăng Sa Vong, người gìn giữ hồn cốt Phật giáo Nam Tông Khmer

ISSN: 2734-9195 10:55 07/04/2026

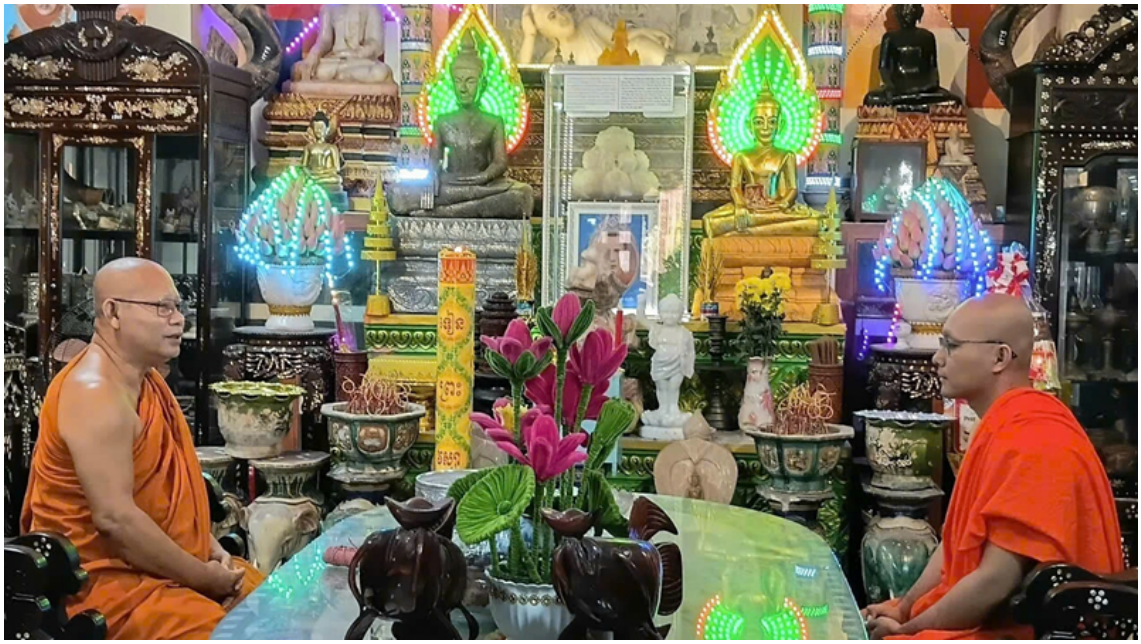
Hòa thượng Tăng Sa Vong là hình mẫu tiêu biểu của người tu sĩ Phật giáo Nam tông Khmer trong thời đại mới: vừa là bậc thầy về tâm linh, vừa là người gác đền cho di sản văn hóa dân tộc.

Chùa Buppharam (ấp Cái Giá, xã Hưng Hội, tỉnh Bạc Liêu) không chỉ là trung tâm sinh hoạt tôn giáo mà còn là một "*bảo tàng sống*" lưu giữ những giá trị di sản quý báu của **Phật giáo Nam tông Khmer**.

Những đóng góp thầm lặng của Hòa thượng Tăng Sa Vong trong việc sưu tầm, phục dựng và bảo tồn các cổ vật có giá trị lịch sử từ thế kỷ XVI đến nay.

Trong hệ thống thiết chế văn hóa của người Khmer Nam Bộ, ngôi chùa đóng vai trò là "*trái tim*" của phum sóc. Đối với Phật giáo Nam tông Khmer, ngôi chùa không chỉ là nơi thờ tự mà còn là nơi lưu giữ ký ức tập thể của cộng đồng. Tại Cà Mau, chùa Buppharam (chùa Chót) nổi lên như một điểm sáng về bảo tồn di sản nhờ vào tâm huyết của Hòa thượng Tăng Sa Vong.

Việc gìn giữ các pho tượng cổ và vật dụng sinh hoạt truyền thống tại đây không chỉ có giá trị về mặt mỹ thuật mà còn là bằng chứng lịch sử về quá trình cộng cư và phát triển của vùng đất này.

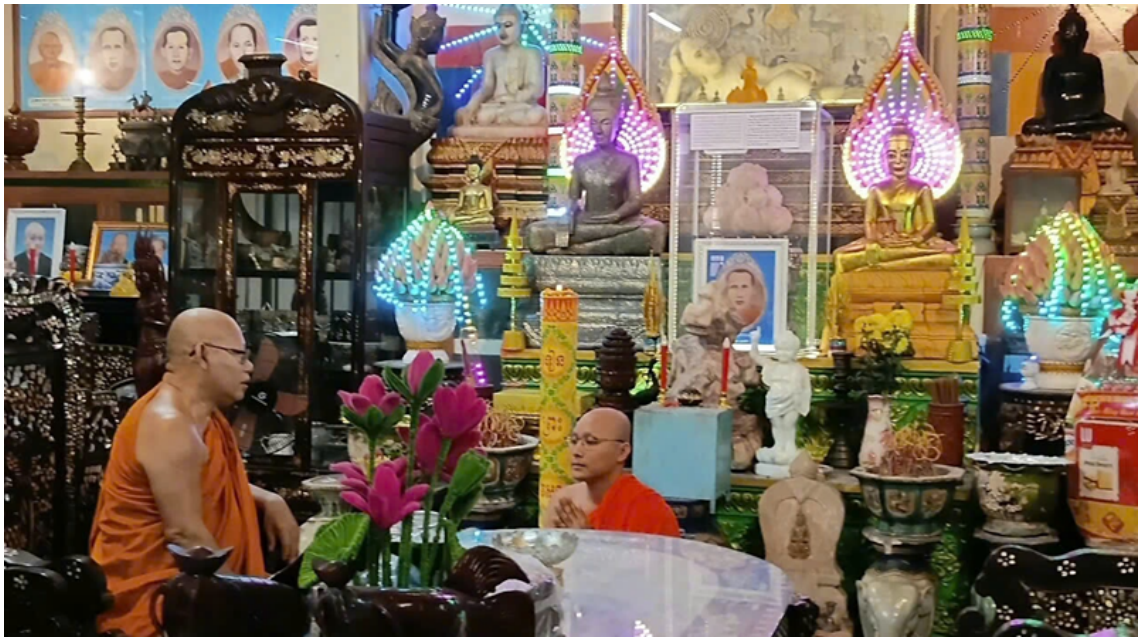
Hòa thượng Tăng Sa Vong trụ trì chùa Buppharam xã Hưng Hội, tỉnh Cà Mau
đang giáo dưỡng cho đệ tử trong không gian trưng bày đồ cổ được bảo tồn tại chùa Buppharam.

Hệ thống tượng Phật cổ - Minh chứng cho dòng chảy lịch sử

Điểm nhấn quan trọng nhất trong công tác bảo tồn tại chùa Buppharam chính là bộ sưu tập tượng Phật bằng đá bùn có niên đại từ thế kỷ XVI - XVII.

Theo khảo sát, các pho tượng này mang đậm dấu ấn phong cách hậu Angkor và Ayutthaya. Đây là những di vật vô giá minh chứng cho bước chân khai hoang của cư dân Khmer cổ trên mảnh đất Nam Bộ. Việc tồn tại của những pho tượng đá bùn – một chất liệu đòi hỏi kỹ thuật chế tác và bảo quản đặc thù – cho thấy trình độ mỹ thuật và niềm tin tâm linh mãnh liệt của tiền nhân.

Hòa thượng Tăng Sa Vong chia sẻ: "*Vật cổ nếu mình đem đổi lấy tiền thì bao nhiêu cũng hết. Nhưng vật cổ mình giữ càng lâu thì giá trị càng lớn*". Quan điểm này phản ánh tư duy bảo tồn bền vững, coi di sản là tài sản tinh thần vô giá chứ không phải hàng hóa trao đổi.

Hòa thượng Tăng Sa Vong trụ trì chùa Buppharam xã Hưng Hội, tỉnh Cà Mau
đang giáo dưỡng cho đệ tử trong không gian trưng bày đồ cổ được bảo tồn tại chùa Buppharam.

Hành trình "*gom nhặt ký ức*" qua những thăng trầm

Giai đoạn từ năm 1976 đến 1990 là thời kỳ đầy biến động đối với các di sản văn hóa. Do khó khăn về kinh tế, nhiều gia đình trong phum sóc đã phải bán đi những vật dụng gia bảo để trang trải cuộc sống. Trước nguy cơ di sản bị thất lạc, Hòa thượng Tăng Sa Vong đã tự mình thực hiện một hành trình mà ông gọi là "*chuộc lại ký ức*".

Ông đã vận động bà con, dành dụm từng đồng tịnh tài của nhà chùa để mua lại các hiện vật cổ. Từ những chiếc giường đồng, tủ gỗ chạm khắc tinh xảo đến đôi Kỳ lân bằng đồng – những biểu tượng của sự uy nghiêm và thịnh vượng xưa kia. Những hiện vật này khi về dưới mái chùa Buppharam đã không còn là tài sản cá nhân mà trở thành di sản của cộng đồng.

Hòa thượng Tăng Sa Vong tâm niệm: *“Cha mẹ mất đi, con cháu không giữ được đồ cũ nên đem bán. Sư thấy vậy nên tìm cách mua về, giữ lại tại chùa để làm kỷ vật cho tương lai”*. Đây chính là tinh thần "*tri ân và báo ân*" trong Phật giáo, được cụ thể hóa bằng hành động bảo vệ sợi dây liên kết giữa quá khứ và tương lai.

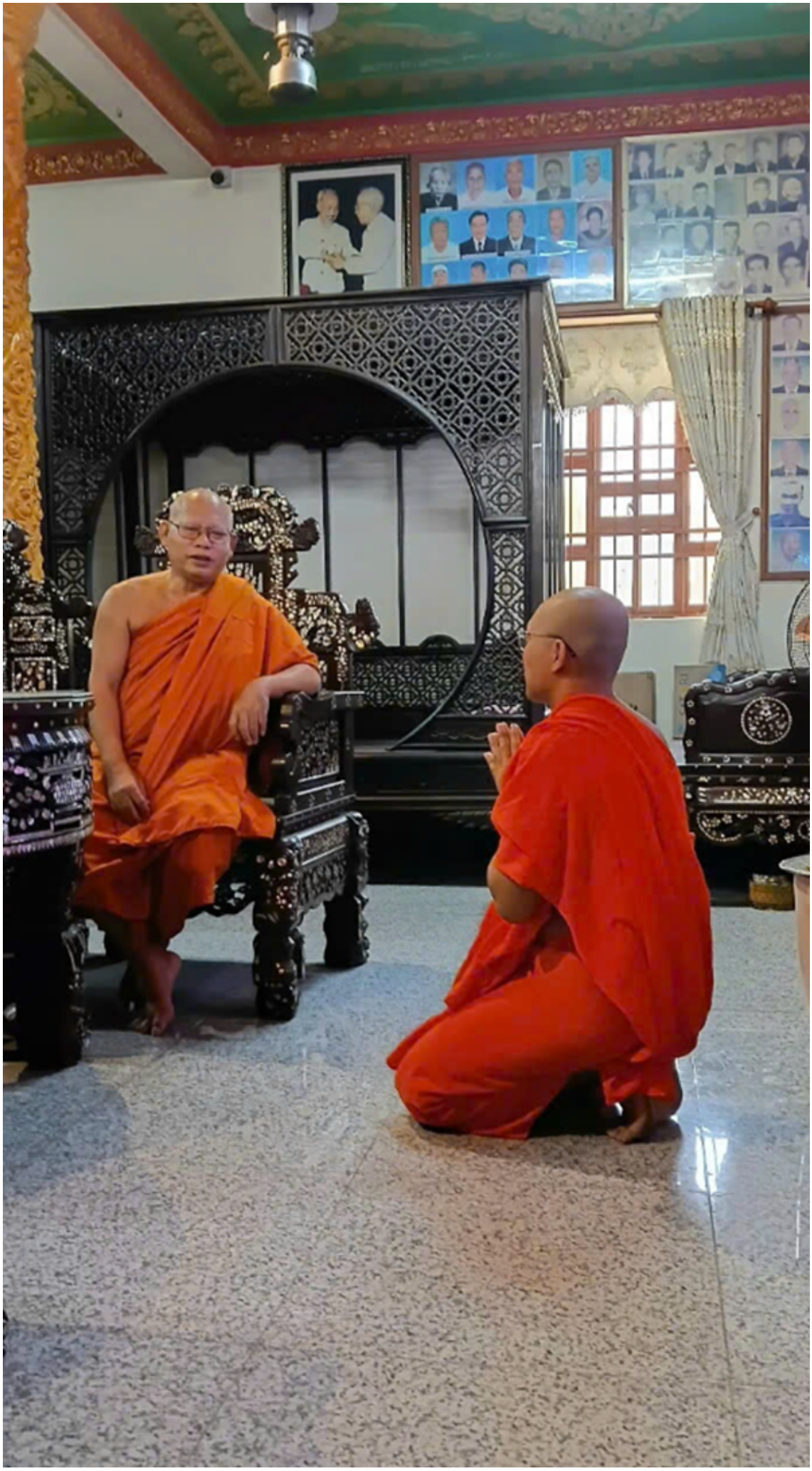

Hòa thượng Tăng Sa Vong trụ trì chùa Buppharam xã Hưng Hội, tỉnh Cà Mau
đang giáo dưỡng cho đệ tử trong không gian trưng bày đồ cổ được bảo tồn tại chùa Buppharam.

Giá trị đoàn kết dân tộc qua các cổ vật văn hóa

Một trong những điểm đặc sắc trong tư duy của Hòa thượng Tăng Sa Vong là sự cởi mở và bao dung văn hóa. Tại không gian lưu giữ cổ vật của chùa Buppharam, người ta không chỉ thấy các hiện vật thuần Khmer mà còn thấy sự hiện diện của các họa tiết hoa văn mang dấu ấn văn hóa Việt và Hoa.

Những món đồ cổ mang phong cách giao thoa này là minh chứng sống động cho sự đoàn kết dân tộc, sự giao thoa văn hóa trong đời sống cộng cư hàng trăm năm qua tại Cà Mau. Hòa thượng không phân biệt nguồn gốc, hễ là hiện vật phản ánh đời sống của người dân trên mảnh đất này, ông đều tận tâm gìn giữ. Điều này hoàn toàn phù hợp với tinh thần Phật giáo đồng hành cùng dân tộc, góp phần củng cố khối đại đoàn kết toàn dân.

Hòa thượng Tăng Sa Vong trụ trì chùa Buppharam xã Hưng Hội, tỉnh Cà Mau
đang giáo dưỡng cho đệ tử trong không gian trưng bày đồ cổ được bảo tồn tại chùa Buppharam.

Giáo dục di sản cho thế hệ trẻ

Hòa thượng Tăng Sa Vong không biến chùa thành một "*kho chứa đồ cổ*" tĩnh lặng, mà ông muốn biến nơi đây thành một không gian giáo dục trực quan. Ông tin rằng, cách tốt nhất để giữ gìn văn hóa là khiến cho thế hệ sau hiểu và tự hào về nó.

Khi các cháu thiếu nhi đến chùa, thấy những hiện vật lạ lẫm, các vị sư lại có dịp giải thích về công dụng, ý nghĩa và lịch sử của chúng. Đó là cách giáo dục lịch sử tự nhiên và sâu sắc nhất. Thông qua việc tiếp xúc với các hiện vật cụ thể, lòng tự tôn dân tộc và ý thức bảo tồn được nhen nhóm trong lòng thế hệ trẻ Khmer một cách bền bỉ.

Kết luận

Hòa thượng Tăng Sa Vong là hình mẫu tiêu biểu của người tu sĩ Phật giáo Nam tông Khmer trong thời đại mới. Những nỗ lực của Ngài tại chùa Buppharam đã giúp cứu vãn hàng trăm cổ vật khỏi nguy cơ tiêu vong, góp phần làm giàu thêm kho tàng văn hóa Phật giáo Việt Nam.

Công tác bảo tồn di sản tại chùa Buppharam cần được sự quan tâm, hỗ trợ hơn nữa từ các cơ quan chức năng để những "*ký ức thời gian*" này mãi mãi là tài sản chung của nhân loại. Hành trình của Hòa thượng Tăng Sa Vong chính là lời nhắc nhở chúng ta: Giữ gìn văn hóa chính là giữ gìn cội nguồn và sức sống của dân tộc.

Ảnh và bài: **Thạch Đờ Ni**
Tổ trưởng tổ Khmer Báo và PTTH Cà Mau